

SCIENTOLOGY:
KJENNETEGNENE
ved
RELIGION

Frank K. Flinn, ph.d.
Adjunct professor i religionsstudier

Washington University
St. Louis i Missouri i USA

22. september 1994

SCIENTOLOGY:
KJENNETEGNENE
ved
RELIGION

SCIENTOLOGY:
KJENNETEGNENE VED RELIGION

INNHOLD

I. Introduksjon	1
II. Trossystem	3
III. Religiøse praksiser	9
IV. Kirkesamfunnet	10
V. Scientology-tilbedelse	12

Frank K. Flinn, ph.d.
Adjunct professor i religionsstudier

Washington University
St. Louis i Missouri i USA

22. september 1994

SCIENTOLOGY: KJENNETEGNENE *ved* RELIGION

I. INTRODUKSJON

Jeg jobber for tiden for meg selv som forfatter, redaktør, foredragsholder og konsulent innenfor områdene teologi og religion. Jeg arbeider også som Adjunct professor i religionsstudier ved Washington University i St. Louis i staten Missouri.

Jeg har graden bachelor of Arts i filosofi (1962) fra Quincy University i Quincy, Illinois, en bachelorgrad i teologi (1966), *magna cum laude*, fra Harvards teologiske fakultet i Cambridge, Massachusetts og en doktorgrad i spesielle religionsstudier (1981) fra University of St. Michael's College, Torontos teologiske fakultet i Toronto, Ontario. Jeg har også gjennomført høyere studier ved University of Harvard, Heidelberg-universitetet i Tyskland og University of Pennsylvania. Ved Heidelberg-universitetet var jeg en Fulbright-stipendiat i filosofi og oldtidens religioner i Det nære østen, 1966–67. Ved University of Pennsylvania var jeg forsvarsstipendiat i fremmedspråk, tittel VI, i semittiske språk, 1968–69.

Siden 1962 har jeg gjennomført intensive studier av religiøse, sekteriske bevegelser, både i oldtiden og moderne tid. En del av mine doktorgradsstudier fokuserte spesifikt på fremveksten av nye religiøse bevegelser i USA og i utlandet etter andre verdenskrig. Dette studiet omfattet undersøkelsen av nye religioner i form av deres trossystem, livsstil, bruk av religiøst språk, lederskap, motivasjon og oppriktighet, og de materielle forholdene i tilværelsen deres. Ved Washington University underviser jeg jevnlig i en forelesningsrekke som heter Den nordamerikanske religiøse opplevelsen, som inneholder en del om nye religiøse bevegelser.

I tillegg til vitenskapelig interesse for religioner har jeg en langvarig personlig erfaring med et religiøst liv. Fra 1958 til 1964 var jeg medlem av Småbrødreordenen, populært kjent som fransiskanerne. I løpet av denne perioden levde jeg under høytidelige løfter om fattigdom, kyskhets og lydighet, og opplevde derfor mye av den disiplinen som er typisk for det religiøse liv.

Forut for min nåværende stilling underviste jeg ved Maryville College i St. Louis, Missouri, 1980–81; St. Louis University i St. Louis, Missouri, 1977–79, der jeg var leder for masterstudentene i masterprogrammet i religion og utdanning; University of Toronto i Ontario, 1976–77, der jeg var tutor i sammenlignende religion; St. John's College i Santa Fe i New Mexico, 1970–75, der jeg var tutor i Programmet for viktige bøker; LaSalle College i Philadelphia, Pennsylvania, somrene 1969–73, der jeg var lektor i bibelstudier og religionsantropologi; Boston College i Boston, Massachusetts, 1967–68, der jeg var lektor i bibelstudier; og Newton College of the Sacred Heart i Newton, Massachusetts, der jeg var lektor i bibelstudier.

Jeg er medlem med et godt forhold til American Academy of Religion. Jeg er praktiserende katolikk i All Saints-kirken i University City i delstaten Missouri.

Siden 1968 har jeg forelest og skrevet om forskjellige nye religiøse bevegelser som har oppstått i det 19. og 20. århundret i Nord-Amerika og andre steder. I foredragsrekkene mine i religionsantropologi (LaSalle College), sammenlignende religion (University of Toronto), Den amerikanske religiøse opplevelsen (St. Louis University) og Den nordamerikanske religiøse opplevelsen (Washington University), har jeg tatt for meg slike religiøse fenomener som den store vekkelsen, shakerismen, mormonerne, syvendedags adventistkirken, Jehovas vitner, New Harmony, Oneida, Brook Farm, Den forente familie, Scientology, Hare Krishna og andre. Jeg har publisert flere artikler og vært overordnet redaktør for bøker om emnet nye religioner. Det er min retningslinje at jeg ikke gir vitnemål om en levende, religiøs gruppe med mindre jeg har en langvarig førstehåndskunnskap om den gruppen. Jeg har vitnet om forskjellige sider av nye religioner for den amerikanske kongressen, Ohios lovgivende forsamling, New Yorks forsamling, Illinois' lovgivende forsamling og Kansas' lovgivende forsamling. Jeg har holdt forelesninger om emnet nye religioner på colleger, universiteter og konferanser i USA, Canada, Japan, Kina og Europa.

Jeg har studert Scientologykirken inngående siden 1976. Jeg har lest et tilstrekkelig antall tekster fra den enorme litteraturen i Scientology (dens hellige skrifter) som hjelp til å forme oppfatningene som er uttrykt her. Jeg har besøkt Scientologykirker i Toronto, St. Louis, Portland i Oregon, Clearwater i Florida, Los Angeles og Paris, der jeg har gjort meg kjent med hvordan kirken fungerer til daglig. Jeg har også gjennomført en rekke intervjuer med medlemmer av Scientologykirken. Jeg er også kjent med det meste av litteraturen som er

skrevet om Scientology, som strekker seg fra objektiv forskning til journalistiske redegjørelser, både fordelaktige og ufordelaktige.

Som en sammenlignende forsker i religion hevder jeg at hvis en bevegelse skal være en religion og en gruppe utgjøre en kirke, må den manifestere tre kjennemerker eller kjennetegn som kan ses i religioner rundt om i verden. Nedenfor definerer jeg disse tre kjennemerkene:

- (a) For det første må en religion ha et system av overbevisninger eller doktriner som setter de troende i forbindelse med livets endelige mening (Gud, Det høyeste vesen, det indre lys, uendeligheten osv.).
- (b) For det andre må trossystemet resultere i religiøse praksiser som kan deles inn i 1) normer for oppførsel (positive ordrer og negative forbud eller tabuer) og 2) ritualer og seremonier, handlinger og andre helligholdelser (sakramenter, innvielser, ordinasjoner, prekener, bønner, begravelser for de døde, vielser, meditasjon, rensinger, studium av hellige skrifter, velsignelser osv.).
- (c) For det tredje må systemet av tro og praksiser forene en samling av troende eller medlemmer slik at de utgjør et identifiserbart *samfunn* som enten har et hierarki eller en forsamling som styreform, og som har en åndelig måte å leve på i harmoni med den endelige meningen med livet, slik den blir oppfattet av tilhengerne.

Ikke alle religioner vil legge vekt på hver av disse kjennemerkene i samme grad eller på samme måte, men alle vil ha dem på en merkbar måte.

På grunnlag av disse tre kjennetegnene og min forskning på Scientologykirken, kan jeg uten nøling si at Scientologykirken utgjør en ekte religion. Den har alle de essensielle kjennetegnene til religioner som er kjent rundt omkring i verden: (1) et godt definert trossystem, (2) som resulterer i religiøse praksiser (positive og negative normer for oppførsel, religiøse ritualer og seremonier, handlinger og helligholdelser), og (3) som bevarer en samling av troende i et identifiserbart religiøst samfunn som kan skjelnes fra andre religiøse samfunn.

II. TROSSYSTEM

Med hensyn til Scientologys trossystem finnes det en enorm mengde religiøse materialer som eleven må finne vei gjennom. Dessuten må eleven være følsom for det faktumet at Scientology,

som enhver annen religiøs tradisjon opp gjennom historien, er organisk og har gjennomgått og gjennomgår en utvikling. Man kan nevne slike hovedskrifter av L. Ron Hubbard som *Dianetik: Den moderne vitenskap om mental sunnhet*, *Scientologi: Tankens grunnbegreper*, *Phoenix-foredragene*, pluss de omfangsrike opplærings- og ledeshåndbøkene, men dette ville bare være toppen av isfjellet av Scientology-skrifter. Sentralt i alt dette er skriftene til L. Ron Hubbard, som er den eneste inspirasjonskilden til alle Scientology-doktriner forbundet med auditering og trening.

Mine intervjuer med scientologer og mitt studium av de hellige skriftene har vist at medlemmer av kirken overholder en grunnleggende trosbekjennelse der de innrømmer at menneskeheten grunnleggende sett er god, at ånden kan frelses og at helbredelse av både fysiske og åndelige plager stammer fra ånden. I sin helhet erklærer Scientologys trosbekjennelse:

Vi i denne Kirke tror

At alle mennesker ble skapt med de samme rettigheter, uansett rase, hudfarge eller tro.

At alle mennesker har en umistelig rett til sine egne religiøse praksiser og utøvelsen av dem.

At alle mennesker har en umistelig rett til sitt eget liv.

At alle mennesker har en umistelig rett til sin forstand.

At alle mennesker har en umistelig rett til å forsvare seg selv.

At alle mennesker har en umistelig rett til å skape, velge, hjelpe eller støtte sine egne organisasjoner, kirker og regjeringer.

At alle mennesker har en umistelig rett til fritt å tenke, tale og skrive sine egne meninger, og til å imøtegå, ytre seg om eller skrive om andres meninger.

At alle mennesker har en umistelig rett til å føre slekten videre.

At menneskers sjel har menneskers rettigheter.

At studiet av sinnet og helbredelsen av mentalt forårsakede lidelser ikke bør skilles fra religion eller tolereres i ikke-religiøse områder.

Og at ingen makt mindre enn Gud har myndighet til åpenlyst eller skjult å oppheve eller tilsidesette disse rettigheter.

Og vi i denne Kirke tror

At Mennesket grunnleggende sett er godt.

At det streber etter å overleve.

At dets overlevelse avhenger av det selv og dets medmennesker, og av dets oppnåelse av brorskap med universet.

Og vi i denne Kirke tror at Guds lover forbyr mennesket

Å tilintetgjøre sin egen art.

Å tilintetgjøre et annet menneskes forstand.

Å tilintetgjøre eller slavebinde en annens sjel.

Å tilintetgjøre eller svekke overlevelsen for sine feller eller sin gruppe.

Og vi i denne Kirke tror

At ånden kan frelles og

at ånden alene kan frelse eller helbrede legemet.

Denne trosbekjennelsen utdyper og supplerer Scientology-undervisningen om De åtte dynamikkene. En «dynamikk» er en trang, drivkraft eller impuls til å overleve på nivåene til selvet, sex (inkludert forplantning som en familie), gruppen, hele menneskeheten, alle levende ting, hele det fysiske universet, ånden, og til slutt, Uendelighet eller Gud. I motsetning til noen populære presentasjoner av Scientology har kirken alltid fastholdt en tro på den åndelige dimensjonen og mer spesifikt, et Høyeste vesen. De tidligste utgavene av *Scientologi: Tankens grunnbegreper* sier uttrykkelig: «Den åttende dynamikken er trangen i retning av eksistens som Uendelighet. Dette blir også forstått som Det høyeste vesen.» (*Scientologi: Tankens grunnbegreper*. Los Angeles: Scientologykirken i California, 1956, side 38.) Den vanlige troende forventes å virkeliggjøre selvet så fullstendig som mulig på alle de åtte dynamikkene i løpet av vedkommendes tilslutning til Scientology, og slik utvikle en forståelse av et Høyeste vesen eller Uendelighet, som scientologene foretrekker å si det.

Scientologer definerer den åndelige essensen i menneskeheten som «thetanen», noe som tilsvarer den tradisjonelle ideen om sjelen. De tror at denne thetanen er udødelig og har antatt forskjellige kropper i tidligere liv. Scientology-doktrinen om tidligere liv har mange likhetstrekk med buddhistlæren om *samsara*, eller sjelevandring. Mer vil bli sagt om sjelen under avsnitt III (a).

Scientologykirkens trosbekjennelse kan sammenlignes med de klassiske kristne trosbekjennelsene fra Nikea (325 evt.), den lutherske augsburgske konfesjon (1530 evt.) og den presbyterianske Westminster-konfesjonen (1646 evt.), fordi som disse tidligere trosbekjennelsene definerer den endelige meningen med livet for den troende, den former og avgjør kodekser for oppførsel og tilbedelse i overensstemmelse med den trosbekjennelsen og definerer en samling av tilhengere som sier seg enige i den trosbekjennelsen. Som de klassiske trosbekjennelsene gir Scientologykirkens trosbekjennelse mening til oversanselige realiteter: sjelen, åndelig avvik eller synd, frelse, helbredelse ved hjelp av ånden, friheten til den troende og alles åndelige likeverd.

I henhold til trosbekjennelsen skiller scientologer mellom det «reaktive» eller passive (bevisstløse) sinnet og det «analytiske» eller aktive sinnet. Det reaktive sinnet registrerer det tilhengerne kaller «engrammer», som er åndelige spor av smerte, skade, eller sammenstøt. Det reaktive sinnet antas å beholde engrammer som går tilbake til fostertilstanden, og til og med når lenger tilbake inn i tidligere liv. Den teologiske forestillingen om «engrammer» ligner svært mye på buddhistdoktrinen om «sammenfiltrede tråder» som følger med fra tidligere inkarnasjoner, og som forhindrer at man oppnår opplysning. Scientologer tror at med mindre man er frigjort fra disse engrammene, vil ens overlevelsessevne på nivåene til de åtte dynamikkene, lykke, intelligens og åndelig velvære bli alvorlig svekket. Det er på grunnlag av denne overbevisningen eller åndelige kunnskapen at tilhengere er motivert til å gå gjennom de mange auditerings- og utdannelsesnivåene som utgjør de sentrale religiøse praksisene i Scientology. Jeg vil drøfte auditering og utdanning i større detaljer i seksjon III. En nyopptatt eller nybegynner i auditerings-/treningsprosessen kalles en preclear, og en som har fjernet alle engrammer, kalles en Clear. Dette skillet kan sammenlignes med det kristne skillet mellom synd og nåde, og det buddhistiske skillet mellom uopplysthet (sanskrit, avidya) og opplysthet (bodhi).

Scientologer snakker ikke om «clearing» ganske enkelt i form av individuelt velvære. Deres tro er at auditering og trening har en gunstig virkning på personens familie, gruppe, omgivelser og innflytelsessfære. Med andre ord, den gunstige virkningen oppnås på alle de åtte nivåene av «dynamikkene». Scientologer tror også at de bør ta ansvar for å forbedre verden rundt seg, og at de bør hjelpe andre med å oppnå tilstanden Clear. De tror at når nok mennesker har oppnådd tilstanden Clear, vil det sentrale målet for Scientology, slik det er uttrykt av L. Ron Hubbard, ha blitt oppnådd: «En sivilisasjon uten sinnssykdom, uten kriminelle og uten krig, der den dugelige kan ha fremgang og ærlige vesener kan ha rettigheter, og der mennesket står fritt til å heve seg til større høyder.» (L. Ron Hubbard, *Scientologi 0-8: Boken om det grunnleggende*, side 3.) I denne søken etter å fjerne tilstandene som fører til mistro, krig og selvødeleggelse,

er Scientology ikke annerledes enn alle andre misjons- eller evangeliske religioner, det vil si, buddhismen, jødedommen, kristendommen og islam.

Tre aspekter av Scientologys mål om å «cleare planeten» for å skape en ny sivilisasjon, demonstrerer at trossystemet til kirken samsvarer fullt ut med mønsteret til de store historiske religionene, tidligere og i nåtid. Disse tre aspektene er (a) dens misjonssærpreget, (b) dens universelle karakter, og (c) dens kvalitet av grunnleggende anliggende og engasjement.

(a) For det første forestiller man seg Scientologys religiøse søken i form av en hellig oppgave som retter seg mot alle og enhver. Derfor mottok profetene i Bibelen, slik som Amos, Jesaja og Jeremia, åpenbaringer om at de hadde som oppgave å henvende seg til nasjonene vidt og bredt om fred, rettferdighet og kjærlighet. Derfor kjente også de buddhistiske misjonærene fra det andre århundret fvt. og fremover et kall til å spre Buddhas budskap gjennom Det fjerne østen, inkludert Kina, Indokina, Indonesia, Korea og Japan. I dag sprer japanske buddhistiske misjonærer sitt budskap til Europa og Amerika. Slik anså også Jesus fra Nasaret at hans evangelium hadde et misjonsformål. Derfor sendte han disiplene ut til alle folkeslag. Misjonsaspektet ved islam er så sterkt at den i dag er den raskest voksende historiske religionen i verden, spesielt i Afrika og Øst-Asia. Scientologys misjonsinnsats, som er viet å «cleare» planeten for å skape en ny sivilisasjon, følger mønsteret til de store historiske religionene til punkt og prikke.

(b) For det andre ser Scientology sin oppgave i universelle former. Som et resultat av dette, har den satt seg fore å åpne misjonssentre i alle deler av verden for å gjøre auditerings- og treningsteknologien universelt tilgjengelig. Den mest åpenbare historiske parallellen i tradisjonell historisk religion er Jesu oppdrag til disiplene: «Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn» (Matteus 28,19). I det åttende århundret fvt. ble den jødiske profeten Amos kalt til å bringe Guds ord ikke bare til Juda og Israel, men også til Damaskus, Gaza, Ashkelon, Tyre, Sidon og Edom som alle var «hedenske», kanaanittiske byer som ikke delte Israels tro på fedrenes Gud (Amos, kap. 1–2). I dag etablerer muslimer moskeer i full skala i byer som inkluderer London, Los Angeles, Toronto og til og med Seoul fordi de tror på den universelle verdien til profeten Muhammeds ord. På samme måte bringer buddhistiske og hinduistiske åndelige vedantaledere sin hellige lærdom og måter å leve på til våre kyster, fordi de er overbevist om at deres lærdom har en universell anvendelse. I dette henseende følger Scientology igjen mønsteret til de historiske religionene i sin spredning av auditerings- og treningsteknologien over hele verden, noe Scientology-misjonærer tror vil gagne hele menneskeheten.

(c) For det tredje er Scientology viet til å hjelpe nok mennesker til å oppnå statusen «Clear» til at sivilisasjonens strømninger kan forandre seg og bli bedre. Dette målet har karakter av et grunnleggende anliggende og engasjement. Hver av de store historiske religionene har en sentral kjerne av undervisning som gir deres tilhengere en overbevisende motivasjon til å oppfylle dens religiøse oppgave i en global skala og med en følelse av at det haster og er endelig.

For buddhisten er denne sentrale læren oppsummert i den religiøse forestillingen om «frigjøring» (*moksa*) fra de sammenfiltrede båndene av begjær og gaven med lykkasalighet i tanke uten ego (*nirvana*). I de buddhistiske skriftene, *Dhammapada*, erklærer Buddha: «Alle takbjelkene [i det gamle huset mitt] er knekt, bærebjelken er knust; tankene mine er rensert for illusjon; opphevelsen av begjær er vunnet» (seksjon 154). Det ytterste i denne oppvåkningen er det som motiverer og motiverer hver eneste buddhistmunk og -misjonær.

Som jeg har nevnt ovenfor, er Scientology-troen på tidligere liv nært forbundet med den buddhistiske ideen om *samsara*. På samme måte har Scientologys forestilling om «clearing» en nær tilhørighet med den buddhistiske troen på *moksa*. Slik buddhistiske misjonærer i fortiden forsøkte å gjøre «frigjøring» fra tilværelsens begjær tilgjengelig for alle sansende vesener, streber også scientolog-misjonæren etter å gi alle og enhver muligheten til å bli kvitt engrammene som hindrer universell overlevelse, fred og overflod, ved å bli «Clear».

Zen-buddhister i Japan søker å oppnå *satori*, eller «plutselig opplysning», for hele menneskeheten, og styrken i denne overbevisningen har ledet dem til å etablere klostre i Sør- og Nord-Amerika og Europa. Den muslimske overbevisningen om det ytterste i ordene til profeten Muhammed – oppsummert i den store shahada: «Det er ingen Gud uten Allah, og Muhammed er hans profet» – gir de islamske misjonærene styrken i overbevisningen som lar dem søke etter konvertitter i en global skala. I den bibelske tradisjonen er den mest overbevisende, sentrale overbevisningen, som motiverer og stadig motiverer misjonæraktiviteten, den faste troen på at Gud ønsker den endelige frelsen og universelle befrielse av hele menneskeheten. Dermed så den bibelske profeten Jesaja Guds frelse av alle nasjoner som den nye skapelsen av et himmelsk Jerusalem på jorden, der alt kjød ville tilbe den eneste, sanne Gud (Jesaja 66,22–23).

I det nye testamente ses frigjøringen som blir frembrakt av Gud i Jesus Kristus, av apostelen Paulus ikke ganske enkelt som de kristnes frelse, eller engang hele menneskehetens, men som løftet om universell frigjøring, gjenoppretting og gjenskapning av selve kosmos (Romerne 8,19–23). I denne sammenhengen tilsvarer Scientology-troen på oppgaven om å «cleare planeten» for å frembringe en fornyet sivilisasjon, den ytterste overbevisningen som kjennetegner motivasjonen og troen til verdens store, historiske religioner.

III. RELIGIØSE PRAKSISER

Når det gjelder religiøse praksiser, har Scientology de typiske, seremonielle religiøse formene som finnes blant verdens religioner, nemlig innvielse eller dåp (som kalles «navngivning» av scientologer), vielse, begravelser osv. Imidlertid er en sentral religiøs praksis som er unik for Scientology, *auditering*, som kan sammenlignes med de progressive nivåene av meditasjon blant katolikker, buddhister og hinduist-vedantister. Sammen med auditering følger Scientology-*trening*, som jeg vil drøfte mer utførlig i avsnitt III (b).

(a) Auditering er en religiøs instruksjonsprosess hvor åndelige veiledere (utdannede Scientology-prester) tar tilhengere gjennom tilstandene av åndelig opplysning. Scientologer tror at ved aktivt å gå gjennom denne graderte auditeringsprosessen, bidrar de til å frigjøre sjelen, eller «thetanen», fra dens ødeleggende plager eller «engrammer». Stadiene i auditering kalles «grader» eller «nivåer», og disse er vist på Scientologys «Klassifiserings-, graderings- og bevissthetskart». Dette kartet beskriver metaforisk spennet mellom de lavere og høyere nivåene av åndelig eksistens. Scientologer kaller kartet «Broen til total frihet», eller ganske enkelt «Broen». Broen beskriver i detalj det åndelige kontinuumet, som strekker seg fra negativ «ikke-eksistens», gjennom mellomnivået «kommunikasjon», «opplysning», «evne» og til slutt «clearing», «kilde» og endelig «kraft på alle 8 dynamikker». Hovedparten av Scientologys religiøse praksis er viet auditering og treningskurs for opplysning og utdanning av *auditører*, som er Kirkens åndelige veiledere. Disse graderte stadiene er bemerkelsesverdig like stadiene og nivåene av religiøs og åndelig opplysning i de kjente kristne avhandlingene *Sjelens vei til Gud* av den middelalderske fransiskaner-teologen sankt Bonaventura, og *Åndelige øvelser* av sankt Ignatius av Loyola, grunnleggeren av jesuitterordenen. Det åndelige målet for auditering er først å bli «Clear» fra skadelige «engrammer» og så bli en fullstendig «Opererende Thetan» (OT), slik at man er «årsak» over «liv, tanke, materie, energi, rom og tid». Mens de ikke er imot å søke råd fra leger om fysiske lidelser, er Scientologer klart imot bruken av psykotropiske medikamenter, som de tror hindrer snarere enn bidrar til å oppnå mental og åndelig helbredelse av sjelen.

(b) Den andre sentrale religiøse praksisen i Scientology er *trening*, som omfatter et intensivt studium av kirkens skrifter. Selv om et viktig aspekt av treningen er utdannelsen av individuelle auditører som kan gi auditering til menighetsmedlemmer, har auditørtreningen en like viktig individuell, åndelig bestanddel i tillegg. Som nevnt nedenfor er dette åndelige elementet i tråd med den vekten Scientology og østlige religioner legger på meditativ og instruerende tilbedelse snarere enn på den feststemte tilbedelsen som råder i de fleste vestlige religioner. Scientology-doktrinen sier at utdanning gir halvparten av det åndelige utbyttet som medlemmene får når de går oppover Broen.

IV. KIRKESAMFUNNET

Som med hver eneste religion som er kjent for meg, har Scientology et fellesskap og en kirkelig organisasjon som fungerer både for å bevare og uttrykke trossystemet og fostre de religiøse praksisene. Som kirke er Scientologykirken snarere et hierarki enn en forsamling, med hensyn til organisering. Forsamlingsstyrte religioner utøver myndighet ved lokalt å velge prester til kirker, ved å stemme på omformuleringer av trossystemer (trosbekjennelser) og religiøse praksiser, så vel som kirkens styreform. De fleste protestantiske kirkesamfunn i USA styres av forsamlingen. De utøver autoritet fra bunnen og oppover, for å si det slik. Hierarkiske religioner, på den andre siden, utøver autoritet gjennom utnevning og delegasjon fra toppen og nedover, enten fra en sentral religiøs figur, slik som den høyeste pontiff (paven) i den romersk-katolske kirke og Dalai Lama i tibetansk buddhisme, eller fra en sentral ledelsesforsamling, slik som et kirkemøte av biskoper eller de eldstes råd. Mitt studium av Scientologykirken viste meg at den følger den klassiske, hierarkiske typen av kirkestyring.

Jeg vil her gi en kort oppsummering av organiseringen av Scientologykirken. L. Ron Hubbard, som døde i 1986, var og er fortsatt den eneste kilden til Scientologys religiøse doktriner og teknologi, inkludert de øverste OT-nivåene. Den høyeste kirkelige autoriteten i Scientologykirken utøves av Church of Scientology International (CSI) og Religious Technology Center (RTC). CSI er moderkirken og har hovedansvaret for å spre Scientologys trosbekjennelse rundt om i verden. Den viktigste funksjonen til RTC er å bevare, opprettholde og beskytte Scientology-teknologiens renhet og sikre at den leveres korrekt og etisk i samsvar med troens læresetninger. RTC fungerer veldig mye som Kongregasjonen for troslæren i den romersk-katolske kirken.

Scientology Missions International (SMI) fungerer som moderkirken til misjonskirkene rundt om i verden. Denne strukturen er veldig lik First Church of Christian Science i Boston, som også fungerer som moderkirken til alle andre Kristen Vitenskap-kirker. I alle doktrinets vister er RTC den endelige og siste domstolen å anke til i Scientology, akkurat som Vatikanet og dens kongregasjoner er den endelige domstolen å anke til i den romersk-katolske kirke.

Her trenger jeg også å nevne Sjøorganisasjonen. Sjøorganisasjonen består av medlemmer av Scientologykirken som avlegger et løfte om å tjene «i en milliard år», noe som tilkjenner deres forpliktelse til å tjene kirken i dette livet og i utallige liv som følger. Sjøorgen har blitt for Scientology det jesuittene er for den romersk-katolske kirke. Nesten hele kirkens ledelse har kommet fra Sjøorgens rekker.

Scientology beskriver noen ganger seg selv som «en anvendt religiøs filosofi». Noen har brukt dette uttrykket til å hevde at Scientology ikke er en religion. Men som nevnt ovenfor, viser forskningen min på kirkens lære og intervjuer med dens medlemmer at Scientology har alle kjennemerkene som er felles for religioner rundt om i verden og opp gjennom historien: et godt utformet trossystem, vedvarende religiøse praksiser og et hierarkisk kirkelige styre. Videre kan ordet «filosofi» ha flere betydninger og er overhodet ikke uforenelig med ordet «religion». Bokstavelig talt betyr ordet filosofi «kjærlighet til visdom» og hver eneste religion som mennesket kjenner, forkynner en eller annen slags «visdom» eller innsikt i en endelig sannhet. Mine intervjuer med scientologer viste at tilhengerne anser ordet «filosofi» som en henvisning til livets og universets endelige mening i den religiøse betydningen av uttrykket. Scientologys «filosofi» er avhengig av troen på at sjelen er udødelig og har en evige skjebne. Ved å ta i bruk filosofiske begreper og ved å legge vekt på anvendelsen av dens lære er Scientology helt klart ikke annerledes enn noen annen religion som er kjent for meg. Religion er alltid forbundet med filosofi. I sitt store verk *Summa Theologica*, tar sankt Thomas Aquinas, den største teologen i romersk-katolsk historie, i bruk talløse filosofiske ideer, uttrykk og tankemodeller lånt fra den greske filosofen Aristoteles og oppfordrer til en moralsk anvendelse av disse «filosofiske» forestillingene. Og likevel ville ingen klassifisere *Summa* som noe annet enn en religiøs avhandling av ypperste klasse. Uttrykket «en anvendt religiøs filosofi» forringer ikke på noen måte det at Scientology er en ekte religiøs tro i ordets fulle betydning.

Vestlige religioner – særlig jødedommen, kristendommen og islam – har tradisjonelt sett vært eksklusive av natur. Hver tro hevder å være den ene sanne troen i kraft av sin egen, unike religiøse lov, frelser, profet, vei til frelse eller fortolkning av den endelige betydningen av livet og sannheten. Dette eksklusive trekket er stort sett fraværende i østlige religioner som hinduisme, buddhisme, konfutsianisme, shintoisme og taoisme. I Østen kan en og samme person bli innviet i livet som shintoist, gift med både shinto- og kristne ritualer, og til slutt bli begravd med et buddhistritual, uten å måtte «velge» hvilken religion som er den «riktige». I dag mister til og med vestlig kristendom litt av sin eksklusive karakter, noe som vises gjennom at forskjellige trosretninger er dypt engasjerte i interreligiøs teologisk dialog og felles religiøs tilbedelse. En slik pluridenominasjonalitet er slett ikke overraskende og er fullt forståelig for religionsforskere som direkte undersøker nåværende praksiser. Selv om Scientology har et tett slektskap til både de hinduistiske og buddhistiske tradisjonene, er den ikke rent ikke-eksklusiv og heller ikke rent eksklusiv, for den saks skyld. Scientology krever ikke at medlemmene gir avkall på forutgående religiøse overbevisninger eller medlemskap i andre kirker eller religiøse ordener. Dette er i overensstemmelse med vår tids pluridenominasjonalitet. Ikke desto mindre, praktisk sett blir scientologer vanligvis fullt involvert i Scientology-religionen på bekostning av en annen tro. Uansett forringer ikke åpenhet overfor personer fra andre religiøse tradisjoner på noen måte Scientologys spesifikke religiøse identitet.

V. SCIENTOLOGY-TILBEDELSE

Det finnes ingen fastsatt definisjon av tilbedelse som kan brukes på alle former for religion fullstendig uhildet. På slutten av seksjon II ovenfor, angående kjennemerkene ved religion, bemerket jeg at enhver religion vil ha alle tre kjennemerker (et trossystem, religiøse praksiser og et religiøst samfunn) på en eller annen måte, men to religioner vil ikke ha dem i nøyaktig samme grad eller på samme vis. Disse variasjonene er det som gjør religioner unike. Den romersk-katolske, østlig ortodokse og høykirkelige anglikanske kirken legger en enorm vekt på kunstferdige ritualer, inkludert messedrakt, prosesjoner, stearinlys, hymner, ikoner, hellig vann, røkelse og så videre. På den andre siden oppfattes slike rikt utsmykkede seremonielle former i mange strenge protestantiske trosretninger, slik som Brethren, som en smule overtroiske, om ikke rett og slett som avgudsdyrking. Innenfor grener av kristendommen er tilbedelse skrellet ned til forkynnelsen av ordet, kanskje et par hymner, og bønn. I Vennenes samfunn – allment kjent som kvekerne – består tilbedelsesmøtene ikke av noen ytre handlinger i det hele tatt, men er en samling i stillhet der medlemmene kanskje eller kanskje ikke deler en kort, inspirerende uttalelse. På samme måte er den sentrale tilbedelseshandlingen i buddhistiske munkeklostre fullstendig taus meditasjon i lange tidsperioder. De er ikke fokusert på å være ærbødige overfor en Høyeste guddom, men på å utslette selvet og frigjøre seg fra tilværelsens sammenfiltringer.

Det umulige i å finne en helt rigid og fast definisjon av tilbedelse, gjør det nødvendig å ha en fleksibel forestilling for sammenlignende studium. De fleste ordboksdefinisjonene tar hånd om dette problemet ved å inkludere flere ideer under begrepet tilbedelse. Først kan tilbedelse inkludere ideer om «riter» og «seremonier». Noen forskere innen religion ser riter og ritualer som transformerende. I det kristne ritualet for dåp, for eksempel, blir en nybegynner transformert fra én tilstand (synd) til en annen (nåde). I primærsamfunn transformerer overgangsrundene nyopptatte fra barndom til voksen alder. Scientology-auditeringsprosessen med å gå fra tilstanden «preclear» til «Clear» ville være transformerende i denne forstand. Omvendt ses seremonier som bekreftende, det vil si, de stadfester og bekrefter status quo. Forskjellige former for sabbat og søndagsandakter er ofte seremonier i denne forstand. Seremonier bekrefter for det troende samfunnet dets status som en tilbedende forsamling og dets identitet som en trosretning. Ofte, men ikke nødvendigvis alltid, blir utstyr som inkluderer messedrakt, ritualer og seremonier ledsaget av kunstferdig dans, musikk, hellig sprinkling og rensing, ofring av dyr eller mat, symbolske handlinger som velsignelse, og så videre.

For det andre innser religionsforskere overalt at ritualer og seremonier ikke kan være alfa og omega i tilbedelse. Dermed inkluderer de fleste definisjoner ytterligere forestillinger som «praksiser», «handlinger» og «helligholdelse». Disse ytterligere forestillingene er inkludert i vanlige definisjoner av gode grunner. Én persons tilbedelse kan være en annens overtro. Og hva som kan se ut til å være en meningsløs handling for én troende – for eksempel, å gjør korsets tegn for en protestant – kan være en tilbedelseshandling for en annen. Dermed er forskere nødt til å se religiøse handlinger i sammenhengen til den spesifikke religionen som en helhet, det vil si, i form av de endelige målene og hensiktene til forsamlingen av troende. Forskeren behøver ikke å tro hva den troende tror, men hvis han eller hun for alvor forsøker å forstå religiøse fenomener, så må den forskeren ta et skritt i retning av å tro som den troende tror. Det er bare ut fra dette standpunktet at forskeren kan avgjøre hvilke handlinger, praksiser og helligholdelse som utgjør tilbedelse i et gitt religiøst samfunn.

Under den bredere definisjonen av religiøs tilbedelse (handlinger, praksiser, helligholdelse) kan vi inkludere slike emner som studiet av hellige tekster, opplæringen av andre i studiet og resitasjonen av disse tekstene, og forskjellige former for religiøs undervisning. Noen religioner fyller til og med denne typen handlinger med hellig seremoni. I japanske zen-klostre har jeg iaktatt zen-noviser som høytidelig bar eksemplarer av Lotussutraen og alvorsfullt memorerte den gjennom rituell messing. Studiet av Talmud i jødiske jeshivaer har en lignende rituell karakter.

I de mange variantene av religiøs tilbedelse kan forskeren påvise to grunnleggende orienteringer: En linje av tilbedelse er mer feststemt og ritual-fokusert, den andre er mer instruktiv og meditasjon-sentrert.

Spørsmålet om hvorvidt auditering og trening kan være former for tilbedelse kan naturligvis oppstå hos tilhengere av de ledende religionene i Vesten, nemlig jødedommen, kristendommen og islam. I disse religionene er tilbedelse hovedsakelig, men ikke utelukkende, fokusert på offentlige feiringer, høytider, prekener, hymnesang, sabbat eller søndagsandakt, og forskjellige andaktsøvelser. Selv om man kan finne denne formen for tilbedelse rikelig representert i østlige religioner, finnes det en fundamental undertone i mange typer av østlig fromhet som legger større vekt på meditasjon og instruksjon. Som allerede nevnt, er tilbedelse i vedanta-hinduisme og zen-buddhisme ikke fokusert på feiring, men på meditasjon og studiet av *sutraene*, åndelige lærebøker. I zen ledsages dette åndelig studiet ofte av meditasjon på *koaner*, korte, fyndige og ofte motstridende ordtak som hjelper tilhengeren med å komme gjennom skallet av vanlig bevissthet, slik at han eller hun kan oppnå *satori*, plutselig opplysning.

Mens oppdagelsen og kodifisering av auditeringsteknologien utelukkende tilhører L. Ron Hubbard, har Scientologykirken og L. Ron Hubbard selv alltid innsett at Scientology har slektskap med visse aspekter av hinduismen og spesielt buddhismen. Scientology deler en vanlig overbevisning med begge religiøse tradisjoner om at den sentrale prosessen i frelse er veien fra uvitenhet til opplysning, fra sammenfiltrethet til frihet, og fra uklarhet og forvirring til klarhet og lys. For mange år siden publiserte jeg en artikkel om Scientologys forhold til buddhismen: Frank K. Flinn: «Scientology som teknologisk buddhisme» i Joseph H. Fichter, redaktør, *Alternativer til amerikanske ledende kirker*, New York: Paragon House, 1983, side 89–110. I overensstemmelse med disse østlige tradisjonene ser Scientology svært logisk på tilbedelse, ikke så mye i form av feiring og fromhet, men i form av meditasjon og instruksjon, noe som legger vekt på bevissthet og opplysning, eller for å bruke Scientology-uttrykket, «clearing».

Som en viktig sidebemerkning, man ville ikke si at meditasjons- og instruksjonsformen for tilbedelse er fraværende i Vesten. Den gudfryktige ortodokse jøden tror at det oppriktige studiet av Toraen eller Loven er en form, om ikke *formen*, for tilbedelse. Derfor etablerte ortodokse jøder jeshivaer. De er viet det tilbedende studiet av Toraen og Talmud. En jeshiva er ikke bare et sted for vanlig utdanning, det er også et sted for tilbedelse. Likeledes har muslimer etablert *kuttaber* og *madrassaer* for det oppriktige studiet av Koranen. På samme måte har mange romersk-katolske, religiøse klosterordener, mest kjent er cistercienserne og trappistene, viet størstedelen av tilbedelsen sin til stille studium og meditasjon over hellige tekster.

Uansett blir meditasjon og hellig studium og instruksjon stort sett ikke oppfattet som tilbedelsesformer i Vesten, slik de blir det i Østen. I India er det en vanlig praksis for folk senere i livet å selge alle sine verdslige eiendeler og dra til et hellig sted, slik som Varanasi (Benares) ved Ganges. Der tilbringer de resten av livet sitt med tidvis å utføre *pudja* eller rituelle ofringer, men for det meste med å meditere over guddommelige ting. For den vanlige hinduisten er slik meditasjon den høyeste mulige formen for tilbedelse.

Bortsett fra disse diskusjonene er det veldig klart at Scientology har både typiske former for seremoniell og feststemt tilbedelse, og sin egen unike form for åndelig liv: auditering og trening. Til sammenligning og kontrast anser den romersk-katolske kirken alle sine sju sakramenter som former for tilbedelse. Det er derfor alle sakramentene hovedsakelig forrettes i kirker av ordinerte prester. Sakramenter forrettes bare utenfor kirkens områder under spesielle omstendigheter, slik som å gi dem til de syke. De sju sakramenter inkluderer dåp, konfirmasjon, skrifte, forsoning eller skrifte, nattverd, vielse, hellige ordrer og salving av syke og svake. Men «sakramentet over alle sakramenter» for katolikker er nattverden, vanligvis kalt messen, som feirer døden og gjenoppstandelse til Jesus Kristus og hans tilstedeværelse i det troende samfunnet.

Slik har også Scientologykirken sitt «sakrament over alle sakramenter», for å si det slik, nemlig auditering og trening. Det viktigste religiøse målet til alle praktiserende scientologer er å bli Clear og oppnå statusen å være en Opererende Thetan, som har kontroll over «liv, tanke, materie, energi, rom og tid». De sentrale religiøse midlene for disse målene er de komplekse nivåene og gradene i auditering og trening. Det nattverden er i religiøs betydning for katolikken, er auditering og utdanning for scientologen. Slik katolikken betrakter de sju sakramentene som den viktigste metoden for å frelse verden, slik betrakter også scientologene auditering og utdanning som de sentrale metodene for å oppnå frelse, noe de beskriver som optimal overlevelse på alle dynamikkene.

Som forsker av sammenlignende religion ville jeg besvare spørsmålet: «Hvor har katolikkene steder for gudsdyrkelse?» med svaret: «Der de sju sakramentene vanligvis gis til tilhengerne.» På spørsmålet: «Hvor har scientologer steder for gudsdyrkelse?» ville jeg svare: «Der auditering og trening i Scientology-skriftene vanligvis gis til medlemmene.» Hubbards verker om Dianetics og Scientology utgjør de hellige skriftene i Scientologykirken. Det store flertallet av disse verkene er viet til det scientologer kaller *auditeringsteknologi* og administrasjonen og leveringen av auditering og trening til medlemmene. At auditering betones så kraftig i Hubbards verker vil overbevise enhver religionsforsker om at auditering og trening er de sentrale religiøse praksisene og viktigste formene for tilbedelse i Scientologykirken.

Som forsker i sammenlignende religion kan jeg uten nøling erklære at auditering og trening er de sentrale formene for tilbedelse i trossystemet til scientologen. For det andre er steder der auditering og trening leveres til tilhengere, helt klart Scientologys kirker.

FRANK K. FLINN
22. september 1994

